

французькою мовою учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи.

Використана література

1. Програми для середніх загальноосвітніх шкіл. Іноземні мови. 1-11 класи. – К.: “Перун”, 1998. – 38 с.
2. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе. – М.: Высш. шк., 1987. – 207 с.
3. Очерки методики обучения чтению на иностранных языках. Под ред. проф. И.М. Бермана и проф. В.А. Бухбиндера. – К.: «Вища школа», 1977. – 175 с.
4. Розен Е.В. Газеты и журналы на немецком языке в школе: Пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1985. – 128 с.

Аннотация

Статья посвящена проблемам обучения просмотрового чтения на французском языке учеников старших классов средней общеобразовательной школы. Целенаправленный отбор текстового материала рассматривается как один с путей повышения эффективности обучения просмотрового чтения старшеклассников. В статье определяются основные критерии отбора текстового материала для обучения указанного вида чтения. Анализ общих черт публицистического жанра “репортаж” разрешает прийти к заключению, что использования журнальных сообщений данного жанра дает возможность повысить эффективность процесса обучения просмотрового чтения на французском языке учеников старших классов средней школы.

Онкович А.Д.

Институт вищої освіти АПН України

ОСОБЛИВОСТІ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У “СВІТЛИЧКАХ” УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ США (за матеріалами часопису “Рідна школа” (США))

Майже по всіх місцях скупченого проживання українців існували школи і курси українознавства, які організовувала місцева громада. Школи українознавства охоплювали молодь 6-18 років. При деяких школах діяли підготовчі класи та садочки, які відвідували діти до 6-річного віку. На У з’їзді делегатів Шкільної Ради Америки при УККА (Український конгресовий комітет Америки) у травні 1964 року відбувся звіт і нові вибори її Управи, яку знову очолив проф. Едвард Жарський (1906-2003). Відтоді як референт дошкільля почала опікуватися освітою і вихованням дошкільнят Ірина

Пеленська. У резолюції з'їзду – найвищого центрального органу українського шкільництва в США – наголошувалося, що основним завданням шкіл українознавства “є зберігати національну ідеологію, винесену з рідної землі, та зберігати живу ідею та національно-державну традицію” [1; С. 3].

Бюлетень “Рідна школа” – орган Шкільної Ради УККА – та його однойменний наступник – журнал – впродовж 40 років віддзеркалюють діяльність української громади Америки в цьому напрямі. Слід зазначити, що чи не в кожному випуску низка матеріалів присвячувалася саме проблемам виховання. Зокрема, це публікації професорів М.Дольницького, Е.Жарського, В.Мацьківа, М.Семчишина та ін.

Через рік, у травні 1965 р. представниками Союзу Українок Америки і Шкільної Ради УККА було прийнято ухвалу щодо поширення дошкільних українських установ і піднесення дошкільного виховання [2; С. 5]. В Торонто 15-16 травня 1965 року відбулася сесія з проблем українського дошкільництва, на якій обговорювалося сім тез (наводимо із збереженням стилю):

Наші діти – будучність не лише батьків, але й української спільноти і держави, в якій вони живуть. Вони – наша найбільша відповідальність, обов'язок і найбільша цінність. Тому в нашому родинному і громадському житті відношення до проблем, зв'язаних з морально-релігійним, національним, суспільним і індивідуальним розвитком кожної дитини висувається на передове місце.

Довкілля і переживання дитини дошкільного віку мають дуже великий і значний вплив на її майбутнє світосприймання, а перші враження визначають часто напрям зацікавлень і життєвий шлях людини. Тому проблема дошкільця у системі виховання української дітвори – це одна з підставкових ділянок.

Діти до 8-9 років життя найбільш здатні засвоювати інші мови, крім матірньої. З огляду на психічні спроможності дитини основною і конечною вимогою для цього процесу є чітке і консеквентне розмежування осіб, місць та середовищ, що є пов'язані з даною мовою...

Програма і форми українського дошкільця повинні спиратися на традиції українського дошкільного руху та на сучасні вимоги дошкільного виховання.

Модерна педагогіка вважає, що дитина дошкільного віку розвиває свої знання та вмільсть всіма замислами і активною участю у заняттях. Тому ручні роботи – заняття є дуже важливим засобом для досягнення цих цілей...

Іграшка – це виховний засіб, який впливає на дитину ще перед такими засобами, як книжка, платівка чи фільм. Тому добір іграшок, які корисно впливають на розвиток дитини, є дуже важливим завданням батьків та дошкільних працівників. Якщо хочемо виховати в наших дітей прив'язання до рідної мови, рідного мистецтва чи культури в загальному, мусимо дати українській дитині відповідну українську іграшку.

Модерне шкільництво вважає музику кончеюстю для всіх, а не люксом для вибраних одиниць. Тому музика стала предметом навчання у школах і передшкільній, і тим самим треба їй приділити належне місце в програмах українського дошкільця. Основою музичних занять в дитячих садках і світличках повинна бути українська народна і мистецька дитяча пісня, яка, як і матірня мова дитини, є їй найближчою.

На конференції було обговорено і схвалено створення Ради дошкільця як постійної координаційної установи. [3; С. 6]. “В демократичному світі всі виховні установи є лиш допоміжними чинниками батькам у їх виховні праці. Такими є й дитячі садки й світлички, виховні установи для дітей дошкільного віку,” – зазначає у статті “Дитячий садок” І.Пеленська [4, С. 2]. Про користь дошкільного виховання свідчить його поширення серед всіх “культурних народів”. У дописі зазначалося, що нині найбільш відомі скандинавські, американські, англійські та французькі садки, йшлося про спостереження, котрі проводяться у Франції та Англії. Вони підтверджували, що дитина після відвідувань дитячого садка приходить до школи більш розвиненою і підготовленою, легше сприймає шкільну науку, легше входить у шкільне товариство тощо. Розуміння потреб дошкільного виховання і його розбудова, на думку авторки, зміцнить основи українського шкільництва, яке в тогочасних умовах є головною передумовою існування української спільноти в еміграції.

Для полегшення організаційних справ референт з дошкільця І.Пеленська подає кілька зауваг до заснування світлички. Йдеться про пошук приміщення, учительки-садівнички, про підготовку плану діяльності, а також про розробки програм занять та ін., що може переконати матерів, що дитина “матиме належну опіку і користь з побуту в світличці”. [5; С. 3]. Час перебування у світличці – раз на тиждень протягом 4 годин – від 9-ої до 1-ої чи від 1-ої до 5-ої. При можливості кількість днів на тиждень рекомендувалося збільшувати. Однак найголовніше, на чому наголошує авторка, – світличка має бути домом української дитини з підкреслено українськими реаліями.

Розуміючи, що успіх справи передусім залежить від людей, І.Пеленська друкує рекомендації щодо занять у світличці, наголошуючи, що “успіх праці світлички залежний в першій мірі від садівнички” [6]. Авторка зупиняється на тому, що роль садівнички у дитячому садку більша від ролі учительки в школі, тому й вимоги до неї великі: вона повинна керувати духовно-національним розвитком дитини з опорою на українську культуру, добре знати українську мову, дитячу літературу, пісню, музику, гру, мати запас слів з природничих та технічних наук.

Система й методичні засоби світлички в основному перенесені з дитячого садка, тому садівничка повинна бути знайомою з методикою і способом життя дитини в дитячому садку. Це значною мірою полегшить її працю, основна мета якої – виховання дітей чесними і добрими українцями. Отже, садівнички повинні мати необхідні педагогічні знання і досвід, мусять бути підготовленими до кожного заняття, мати необхідний дидактичний матеріал і бути готовими до непередбачуваних ситуацій. Садівничка “мусить любити дітей і працю з ними. Мусить бути справедливою, не зрадити довір’я дитини”, “повинна бути веселої і спокійної вдачі, бадьорою духом, оптимістичною, дружньою. Спокій і впевненість – це сила садівнички-виховниці”, “треба пам’ятати, що кожна дитина може бути святою з одним дорослим, а великим грішником з другим”. Садівничка має працювати в тісному контакті з матір’ю: така виховна співпраця є дуже важливою для неї та дітей. Мати і домашні повинні одержати вказівки, що і як з її допомогою дитина мусить засвоїти вдома.

До виховного процесу у дошкільному закладі мають бути залучені інші особи – лікар, медична сестра, адміністратор з господарських справ, помічник вихователя тощо. У світличці мають бути відповідні денники – дитини, присутності, занять, хроніка світлички, бібліотечний каталог, книги здоров’я дітей, протоколів педагогічних нарад, адміністраційні. Денник дитини – основна книга, де фіксуються дані про дитину, спостереження за поведінкою, зазначаються нахили, ступені розвитку тощо, товариські навички, чуттєвий розвиток, реакція на покарання тощо.

І.Пеленська зупиняється на рекомендаціях щодо поділу дітей на групи з урахуванням особливостей перебування дитини в дитячому садку або світличці. Особлива увага звертається на побут дитини в світличці. До основних засад на користь здоров’я дитини належать: перевірка стану здоров’я при вході дитини до світлички, психічний спокій, що досягається

системою занять, спокійною поведінкою, гармонією у взаємостосунках дітей із собою та старшими; чергування занять і відпочинку; дотримання доброї постави тіла дитини при допомозі деяких фізичних вправ та рухливих ігор.

У подальших випусках багато уваги приділяється як теоретичним, так і практичним матеріалам, розробкам. Цікава розвідка “Дитячі садки” [7] знайомить читачів з історією дошкільного виховання від ХУШ ст. Віддається належне досвіду Голландії, Німеччини, Англії, Франції, Бельгії, називаються імена видатних педагогів і психологів, котрі розвивали наукові засади дошкільного виховання – П.Ф.Оберлін, Роберт Овен, Фрідріх Фребель, Овід Декролі, Роза й Кароліна Агацці, Марія Монтесорі. Інтерес до проблем дитини настільки підвищився, що останнє сторіччя називали “сторіччям дитини”. В багатьох країнах засновано окремі інституції для підготовки садівничок, створено спеціальні дослідні установи, проводяться конгреси з дитячої тематики, видаються спеціальні журнали

У червневому випуску “Рідної школи” за 1967 рік з’явилася перша подача практичних матеріалів Ірини Пеленської з циклу “Дитяча світличка” [8; С. 5-7]. У редакційному врізі зазначалося: “На заняттях з нашими найменшими дається взнаки нестача відповідних матеріалів, складених за певною схемою. Щоб зліквідувати цю прогалину, починаємо друкувати порядок занять, розподілений на окремі лекції в українській світличці”. Перше видання цих лекцій 1961 року вже розійшлося, ним користуються виховательки дошкілля у світличках відділів Союзу українок Америки та жіночих організацій в інших країнах поселення. Лекції (заняття-сценарії) розписані по хвиликах від першої зустрічі дітей у вересні до останньої – впродовж року. Вміщено понад п’ятнадцять розробок занять.

На ювілейній Конвенції Союзу Українок Америки у Нью-Йорку на виховному семінарі з доповіддю виступила І. Пеленська. Йшлося про підбиття підсумків в організації дошкільної освіти на терені Америки. Координації, тобто погодження різних дій і розумінь, українці діаспори потребують більше від інших народів через політичне положення, відірваність від материка, порівняно малої кількості українців у вільному світі, розпорошеність по континентах і країнах і на теренах самих країн, однакові завдання і неоднакові можливості окремих поселень, спричинені кліматичними, державними, економічними, соціальними відмінностями. Ці чинники свідчать про потребу єднатися, створювати центри впливу, допомоги, розуміння і взаємодії – всього, що вбирає в себе поняття

“координація”. У 1974 році, наприклад, на терені Америки існувало 54 дошкільних “клітини”. І кожна з них – окремий острівець.

Процес координації дошкільних закладів української громади в США розпочався 1965 року, коли було створено зародок Світової ради дошкільля в Торонто (Канада). На час проведення семінару дошкільна система мала схему, побудовану на 4-х площинах, а саме: місцевій, окружній, крайовій і світовій.

І.Пеленська, яка зупинилася у своєму виступі на досвіді роботи з дошкільнятами у США, наголошувала, що українське дошкільля – перший ступінь українознавчого виховання, основа національної педагогіки, “джерело первнів, з яких оформлюється українська людина” [9; С. 15]. Про вагу дошкільного виховання йшлося й у виступах інших учасників семінару.

На сторінках часопису “Рідна школа” систематично подавалася інформація про видання, які мали прислужитися дошкільним працівникам, про конференції, сесії вчительок, виховательок дошкільних закладів. Зокрема: про проведення українських дошкільних днів у жовтні 1971 року – це був Перший з’їзд працівників дошкільля української Америки, про одну з сесій, проведену в рамках конференції, у грудні 1978 р., звіт референта дошкільля п. Наталії Хоманчук.

Із часом матеріалів, присвячених проблемам дошкільного виховання, ставало все менше. У складі Управи Шкільної Ради зникла й посада – референт дошкільля. В інформації про учительські конференції не йшлося про успіхи чи то й просто про діяльність українських світличок та інших дошкільних закладів. Проте подекуди ще з’являлися окремі розробки, сценарії.

Свідоцтвом про зміни, що відбувалися на землях поселення в останні десятиріччя ХХ століття, став допис Світлани Василів “Український садочок “Перші кроки” в Гартфорді, де зазначалось, як важливо зберегти й передати молодшому поколінню багату культуру та своєрідні традиції українського народу [10]. Заклад розпочав свою роботу 17 вересня 1996 року у шкільному будинку при парафії Св. Михаїла при школі українознавства з ініціативи п. Ірини Бойко і при підтримці директора Рідної школи п. Ігоря Стельмаха, вчителів і батьків. Щосереді до садочка приходять діти від 3 до 5 років. З ними працюють учителі І.Бойко і С.Василів, які мають вищу педагогічну освіту, одержану в Україні. Робота проводиться за власно розробленою “Програмою навчання і виховання дітей дошкільного віку”, в яку втілено нове педагогічне мислення. Завдання педагогів – зацікавити батьків, які мали

б бажання передати дітям знання української мови, історії, культури, літератури українського народу. Кожне заняття має окрему тему, до якої підібрано казку, загадку, гру-забаву. Велика увага приділяється музичним заняттям, інсценізаціям казок за участю дітей, родинним подорожам. Діти залюбки займаються майструванням, малюванням, витинанням, ліпленням, вчать користуватися олівцем, пензлем, клеєм, ножицями. Велику увагу педагоги приділяють співпраці з батьками, прагнуть щоб діти розвивалися розумово, морально, психологічно, фізично і духовно. Між родинами існують теплі, дружні стосунки. Як бачимо, в українській освіті на американському континенті відбуваються серйозні зміни.

Використана література

1. V-й з'їзд делегатів Шкільної ради // РШ. – 1964. – Ч. 2. – С. 1-3.
2. Дошкільне виховання // РШ: Нью-Йорк – Торонто – Дітройт, 1965. – Ч. 6. – С. 5-6.
3. Сесія для справ українського дошкілля // РШ. – 1965. – Ч. 6. – С. 6.
4. Пеленська І. Дитячий садок // РШ. – 1965 – Ч. 7. – С. 2-4.
5. Пеленська І. Організуймо дитячі світлички // РШ. – 1965. – Ч. 8. – С. 3-4.
6. Пеленська І. Заняття у світличці // РШ. – 1966. – Ч. 12. – С. 1-3.
7. Дреж. Дитячі садки // РШ. – 1966 – Ч. 12. – С. 9-11.
8. Пеленська І. Дитяча світличка // РШ. – 1967. – Ч. 3 (15). – С. 5-7.
9. Пеленська І. Координація праці в дошкільній ділянці // РШ. – 1975. – Ч. 1 (50). – С. 13-15.
7. Василів Світлана. Український садочок “Перші кроки” в Гартфорді // РШ, 1997, Ч. 1 (116). – С. 24-25

Аннотація

В статті говориться про досвід виховної роботи з дошкільниками, проводимої педагогічною громадськістю української діаспори США в “світличках”, про відображення цього досвіду на сторінках журналу “Рідна Школа” (США).